

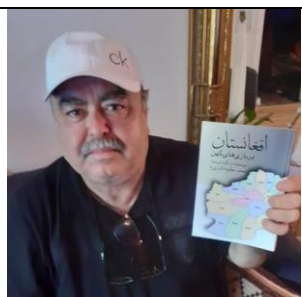

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
د مولانا سعيد افغاني د سولې او تفاهم، نشراتي ارگان
www.said-afghani.org
 آزاده، ټولنيزه، علمي، فرهنگي او نشراتي ارگان

Dr.Said Afghani

د مولانا سعيد افغاني : آزاده ، ټولنيزه ، علمي ، فرهنگي او نشراتي ارگان ته بڼه راغلاست!

محمد حکیم « کرنزی »

تاریخ نشر: اول فبروری 2023 میلادی

افغان

افغان در ادبیات دری - فارسی عبارت از : « فریاد ، فغان ، ناله ، زاری و... » است و اصلاً از کلمه آبگان یا آبگان اشتقاق شده ؛ که متعاقباً کلمه « آبگان » در مدت « دو هزار » سال به اشکال مختلف : « آوگان، آپکان، و آبگان و بعداً به افغان » تبدیل شده است.

باید خاطر نشان ساخت که :

کلمه افغان در اصل پشتو نبوده و چنین می نماید که از کلمات بسیار کهن (دری) باشد . « ۱ »

اصل و منشأ این کلمه را دانشمندان، بسیار قدیمی و کهن می انگارند ولی با انهم در این مورد برخورد های گوناگون علمی و غیر علمی پیوسته صورت گرفته است . « ۲ »

مثلاً ایجاد ارتباط این کلمه با زادن طفلی که در وقت تولد ، مادر را به فغان آورده بود و در نتیجه نامش را افغان گذاشتند و یا اسرائیلی انگاشتن آنها از همین کلمه بر خوردهای غیر علمی آب می خورد.

پروفسور فوشه مینوید : (در آریایی بودن افغانها کدام شکی وجود ندارد، اگر چه این مطلب خلاف میل روحانیون انگلیس است که پیوسته در جستجوی (قبایل گم شده) انجیل می باشند).

اما در باب کلمه افغان و اصل منشأ آن پژوهشهای علمی نیز صورت گرفته که این نام را میتوان در متون کلاسیک و به استناد مدارک و شواهد تاریخی بازگو نمود.

عتیق الله معروف مینوید : (در قرن ششم هجری اسم افغان در مورد قبایل پشتانه تذکر یافته که در کوههای سلیمان سکونت داشتند) و برخی از مؤرخین اروپایی این نام را ناشی از منابع پارسی

و پارسها می‌شمارند که اقوام مجاور پشتونها بوده اند و بعضی از مورخین عرب افغانها را به نام سلیمانیا یاد کرده اند.

البیرونی علامه زمان خود، نخستین بار از قبایل چندی بنام افغانها در قرب وادی سند سخن رانده و به استناد انسکلوپیدیای اسلامی، (دیورتی) ساکنین جنوب کرم و شرق الغرب آن را افغان نامیده است. « ۳ ».

از قرن ششم میلادی کلمه افغان در متون سانسکریت بین المللی غربی هندوستان آمده است. (۴).

کلمه افغان در کتاب (ورهامهیرا) منجم معروف قرن ششم میلادی به شکل دوگانه Afgana آمده و هیون تسانگ سیاح و زائر چینی در همین زمان از قبیله (اپوکین A-P-Kin) که درکوههای سلیمان سکونت داشتند تذکر میدهد (۵).

یکی از نظریاتیکه امروز پیروان زیادی در میان دانشمندان جهان دارد جستجوی منشأ این کلمه به قبیله در حوادث تاریخی سرزمین ماست (در دوره کوشانیان در سده های نخستین میلادی بود که در سرزمین پشتونان و همسایگان کیش بودایی گسترش پیدا کرد و جای کیش زرتشتی را گرفت و ازینرو در میان مردمان ایران (آریایی ها) وجه جدایی و شکاف مذهبی به وجود آمد، تیره ئی از کیش زردشتی روی میگرداند و از هم کیشان و هم نژادان خود جدا میگردد .

چون در منطقه ای که می زیستند پیروان کیش زردشتی بسیار بود به منطقه دیگری که همباوران تازه را در برداشت روی میاورد و همین باعث میگردد که در نظر قبیله زردشتی کیشان که همانا اشکانیان و ساسانیان باشد (اوغان) یعنی بیگانه خوانده میشود (۶).

قبل از آنکه عده زیادی به دین زردشتی روی بیاورند، مذهب آریایی های افغانستان اصنام قوای طبیعت، آسمان، نور، آتش، باد و غیره بود.

دین زردشتی با شرح مفصل آن در حدود « هفت صد » سال قبل از میلاد در بلخ ظهور کرده است و زردشت مبنای مذهب خود را بر توحید و یگانه پرستی گذاشت، ولی بعد ها به قول مورخین فارس مذهب زردشتی در اثر اختلاطات نژاد اصغر و معتقدات آنها آمیخته به آتش پرستی گردید .

ظهور زردشت در بلخ مصادف به ظهور ویشناسب شاهنشاه باکتريا (باختر) بوده است اما به قول علمای آلمانی، مذهب بت پرستی را در افغانستان دیانت قدیم آریایی ها حساب کرده اند.

واقعاً مذهب بت پرستی در طوایف افغان باشندگان کوهساران غور مرکزی و جبال جنوبی عالیه و شرقی افغانستان تا ظهور اسلام بلکه تا دوره غزنویان موجود بوده و حتی در بلوچستان تا قرن نوزده ثابت و پایدار بوده ، پس بر میگردیم روی اصل موضوع کلمه افغان.

درملحقات شاهنامه (مرزافغان) به معنای کشور افغان بکار رفته توجه کنید.

همه مرز افغان بهم بر زنیم
بدین دژ زکین آتش اندر زنیم

به زعم بسیاری از دانشمندان قدیمی ترین جایی که کلمه افغان ذکر یافته کتاب مهاباراتا (Mahabharata) رز منامه هند است که در حدود « یک هزار و دو صد سال » قبل از میلاد مسیح به زبان سانسکریت تالیف شده است .

در این اثر حماسی از سوار و سوارکاران گندهارا بنام سوکه (Svaka) و آسوگه (Avagana) نام برده شده که این دو کلمه بنام قوم پرورش دهنده اسپان و هم سرزمین بکار برده شده است که بعضی از دانشمندان وجه انشقاق افغان را از آن میدانند.

محمد حکیم « کرنزی »

منابع و مأخذ :

- ۱- جغرافیای تاریخی استاد میر غلام محمد غبار صفحه « 162 » .
- ۲- جعفری، سخن، « ش 11 ص 16 » .
- ۳- تمدن ایران « ص 424 » .
- ۴- آریانا 229 شمسی « ص 20 » .
- ۵- پوهاند جاوید مجله لمر، « ش 12 ص 32 » .
- ۶- جعفری « ص 1265 »

www.said-afghani.org - بازگشت به صفحه اصلی